

BUITEN

24^e JAARGANG N°. 17

ZATERDAG 26 APRIL 1930

OP MARKEN. HET LOSSEN VAN DE TURFSCHUIT

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

JASPER VELLACOT, FILANTROOP, DOOR WILLIAM J. LOCKE (10)	BLZ. 194
MARKEN (GEÏLL.), DOOR RO VAN OVEN	BLZ. 193, 196—200
HET GEVECHT, DOOR H. E. KUYLMAN	BLZ. 197
HET INVALIDENSTRIJKJE, DOOR HANS DE LA RIVE BOX	BLZ. 198
DE PALMENDIEF (GEÏLL.), DOOR DR. BERGNER	BLZ. 200—201
PLEIN-AIR IN KOPENHAGEN (GEÏLL.), DOOR MR. DR. P. H. RITTER	BLZ. 200—202
ALS HET NACHT IS OP DE RIVIER	BLZ. 202
VETH	BLZ. 202
EEN CYCAGROEP IN JAPAN (GEÏLL.), DOOR H. S. SCHMIDT	BLZ. 203
DOOR HET WEER OVERROMPELD (GEÏLL.), DOOR RINKE TOLMAN	BLZ. 203—204
TORQUATO TASSO. UIT HET POOLSCH, DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKY (II)	BLZ. 204
ONTVANGEN UITGAVEN	BLZ. 204
LENTEWEELE (ILL.)	BLZ. 204

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Redactrice Mw. Ro van Oven, Emmastr. 15, Amsterdam, stukken voor de Administratie aan de Uitgevers N.V. Scheltema & Holkema's Boekhandel en Uitgevers-Mij., Rokin 74—76, Amsterdam, Met de toevoeging: „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht, ook achter op de foto's.

Nieuw, verschenen nummers 25 cts., oudere 50 cts.

Jasper Vellacot, filantroop

10) DOOR WILLIAM J. LOCKE

IK ben een sloddervos", zei Bunny, „en de meid is nog erger. Zoo maken wij samen die schilderachtige wanorde. Als je lang genoeg in dien stoel bleef zitten, zou je ook zoek raken en moesten we overal naar je zoeken. Maar het is aardig van je, dat je gekomen bent, ik heb je in jaren niet gezien. Het is niet heelemaal mijn schuld, want ik ben een paar keer in de Kamer geweest, maar toen hadt je 't te druk met wetten maken. Neem dat kussen, anders is die stoel een martelwerktuig, zoo erg als de Inquisitie nooit bedacht heeft".

Zoo ratelde hij door, tot hij plotseling verschrikt zweeg. „Alle duiwels, ik heb geen whisky is huis. Ik zal even wat halen".

Maar Jasper verzekerde hem, dat hij niet wou drinken. Tabak en Bunny's gesprek waren al wat hij verlangde.

„Nou daarmee kan ik je dienen. Je draait de kraan maar open en de woorden stroomen er uit. Ik begrijp menschen niet, die niet kunnen praten; het is net als iemand, die niet kan fluiten. Er is zoo veel, dat men kwijt wil worden".

„Vooral als je vijf weken lang als kluizenaar geleefd hebt", zei Jasper.

„O, ik heb heel wat gezelschap gehad", verzekerde Bunny hem naar waarheid. „Maar wie heeft je verteld, dat ik een kluizenaarsleven leid? Iemand. Tien tegen een, Lady Alicia. Zeg eens Vellacot, ze is toch niet boos? Zij is de liefste vrouw ter wereld en ik zou haar voor geen geld ter wereld slecht behandelen. Zij is een dier vrouwen, die ik liefheb".

„Een ervan?"

„Ik zou er honderd kunnen lief hebben, ieder op een andere manier", zei Bunny. „Jij niet?"

„Ik ben een doorgewinterde politikus, mijn jeugdige vriend, geen dichter".

„Den een of anderen dag zien wij je verliefd tot over je ooren".

„Misschien zal ik seniel genoeg zijn om verliefd te worden", zei Jasper, „maar als je denkt, dat je het zult zien, vergis je je erg".

„Maar om op ons onderwerp terug te komen", zei Bunny.

„Alicia is toch niet kwaad".

„Vergiffenis wacht je, maar je moet ze komen halen".

„Zondag zal ik er heen gaan. Maar ik heb het erg druk gehad. Eerst de één-acter. Ik heb hem juist afgemaakt. Mijn eerste werk heb ik verscheurd. Toen wist ik nog niet waar ik over praatte".

„Doe je dat nu?"

„Ik zei je", antwoordde Bunny blozend, „dat ik wou, dat het allemaal wijn werd. En het was waterig. Maar nu geloof ik, dat het goed is".

„Je moet het Zondag meebrengen naar Onslow Gardens en het ons voorlezen", zei Jasper.

„Ja, zie je," zei Bunny, „ik vrees, dat het Alicia niet zal bevallen".

Dit deed Jasper denken aan Alicia's oordeel over eenige van Bunny's gedichten in de „Weekly Review". Hijzelf had ze niet gelezen. Hij sprak er Bunny over en deze gaf hem eenige nummers ter lezing.

„Prachtig, prachtig", fluisterde Jasper. „Waarom zou Alicia dat niet mooi vinden?"

„Zij is de zilveren ster in den nacht", zei Bunny. „en voelt geen sympathie voor de karmijnroode bloem in den zonneschijn".

„Er is dus een roode bloem, Bunny?" zei Jasper en legde zijn hand op Bunny's schouder. Want plotseling kwam hem het Hôtel Bomboni voor den geest en de schoone Vittoria. „Ben je er zeker van, dat het een bloem is en geen bloeiend onkruid".

„Zij is de vleeschgeworden schoonheid dezer aarde", zei Bunny.

„Met Italiaansche oogen? Heb ik goed geraden?"

„Ja. Iedereen mag het weten".

„En zij is het begin en het einde van dit alles?"

„Zij is het begin en het einde van mijn bestaan".

Jasper zweeg en trok peinzend aan zijn pijp. Hij wist dat Vittoria inderdaad gaven van geest en hart bezat groter dan vele vrouwen; toch zou het beter zijn geweest als Bunny een meisje uit zijn eigen kring had bemind.

„Welnu, wat heb je er tegen in te brengen?"

„Wat kan ik er tegen zeggen?"

„Een massa wijze dingen. Ik weet dat je peinst op een sermoen. Ik zie het in je gezicht. Het helpt je niet. Ik moet mijn eigen weg bewandelen. Ik moet haar lief hebben. Zij is naar lichaam en geest voor mij geschapen. Ik kan evenmin ophouden haar te beminnen, als dat ik de zon kan verbieden mij te verwarmen. Maar och, Vellacot, ik praat maar voortdurend over mijzelf. Dat komt ervan, dat jij zoo'n sympathiek luisteraar bent, net als Alicia".

„Maar je hebt Lady Alicia toch zeker niets van Vittoria verteld?" vroeg Jasper.

„Mijn beste man", zei de jeugdige wijze, „het is nooit goed met de eene vrouw over de andere te praten. Jij kunt Vittoria begrijpen, maar Alicia —".

„Laat mij je stuk nu eens lezen", zei Jasper.

Het was twee uur toen hij weer op straat stond. Bunny's liefdesavontuur scheen een nieuwe last, die op zijn schouders was gelegd. Ze nam hem zoozeer in beslag, dat hij voor den eersten keer niet aan Burke dacht, toen hij de stoep van zijn huis op liep.

ELFDE HOOFDSTUK

Toch kwam het zoo uit, dat Bunny zijn stuk bij Lady Alicia voorlas. „Je zoudt het toch niet laten opvoeren, zonder het mij te laten lezen?" had zij verwijtend gevraagd. En Bunny was gezwicht en had zijn manuscript meegebracht op een dag, vrienden daar waren gekomen.

Toen de voorlezing geëindigd was bleef het even stil, toen barstte het applaus los.

„Bij den Hemel", riep Edory uit, „ik zal er de décors voor

schilderen. En Champion hoeft er mij niet voor te betalen. Ik zie het al in mijn gedachten. Een barnsteenkleurige lucht en een turkoois zee, een witte tempel tusschen donkere cypressen, marmeren treden en een purperen tent. Wat een kleuren-combinatie! Laat in 's Hemelsnaam je stuk niet door een decoratieschilder bederven!"

„Maar wie moet de hoofdrol spelen?" zei Elinor Curry. „Is er wel één akteur, die dat kan?"

„Die is er niet", zei Cadby, die sinds korten tijd tot den kring van Lady Alicia's vrienden was toegelaten en die zeer in haar smaak viel. „Het drama zou de verhevenste aller kunsten zijn, als er geen acteurs waren".

Zoo ging het gesprek voort. Inmiddels was Lady Alicia op Bunny toegetreden, stak hem beide handen toe en zei:

„Het is heel, heel mooi, Bunny", maar haar oogen keken droevig. Zij was zich voor den eersten keer bewust geworden, dat er een karmijnroode bloem in den zonneshijn bestond.

„Ik ben blij, dat het in je smaak valt", riep hij opgetogen uit. „Ik was bang, dat het je niet zou bevallen".

„Waarom?"

„In den regel houd je niet van primaire kleuren en primitieve gevoelens. Ik vreesde, dat het te heftig voor je zou zijn."

„Ik houd van alles wat mooi is", antwoordde zij, „en ik hoop van harte, dat dit stuk je eer en geluk zal verschaffen".

Later op den avond sprak zij met Jasper over den jongen dichter.

„Hij en wij begrijpen elkaar niet meer", zei ze zuchtend.

„Hij moet zijn leven uitleven", zei Jasper. „Wie weet, of het hem tot geluk of tot ongeluk zal zijn?"

„Ik zou bijna hopen, dat het niet goed voor hem mocht blijken".

„Opdat de verloren zoon terug mocht keeren en het gemeste kalf voor hem geslacht kan worden?"

„Zoo ongeveer. Het klinkt wreed en zelfzuchtig. Maar zijn poëzie is mij te onbeheerscht. Ik hoor hem gaarne zingen op mijn manier — de manier, die ik mooi vind. Vroeger las hij mij al zijn gedichten voor. Tegenwoordig zie ik ze gedrukt en ze zijn het werk van een Mr. Bonamy Tredgold, niet van den Bunny, dien ik ken. Hij lijkt inderdaad op een verloren zoon, die zijn dichterlijke gaven verspilt in bandeloos leven. En ik zou graag zien, dat hij terugkeerde, voor hij varkensvoer moet eten. Het gemeste kalf zou hem geen kwaad doen".

„Ik zal een oogje op hem houden", beloofde Jasper haar.

Alicia dankte hem. Een verstandig woord van een ouderen vriend kon soms zoo veel beteekenen.

„Ik houd van den jongen man en zal mij steeds zijn vriend betoonen", zei Jasper. „Maar u weet, lieve Lady Alicia, dat iedere man door de vlammen moet worstelen, die hij zelf ontstoken heeft".

„Een vriend kan zijn hand weerhouden".

„Die vlammen worden ontstoken zonder dat iemand het weet".

„Maar waarom doen mannen dat?" riep Lady Alicia uit.

„Niet slechts mannen, ook vrouwen doen het", zei Jasper.

„Het is de wet van het leven".

„Nee", wierp zij tegen. „Nee. Iedereen kan verstandig leven. Er kan geen wet zijn, die iemand dwingt tot dwaze hartstochten of tot misdaad. Bunny's stuk geeft het normale leven niet weer. Het normale verstand ziet de dingen in hun juiste verhoudingen".

„Misschien ziet een dichter ze in hun goddelijke verhoudingen", zei Jasper.

„Als een dichter van uit den hooge geïnspireerd is", gaf zij toe. „Als de inspiratie onzuiver is, wordt zijn blik beneveld. Ik wou, dat u dat ook zoo inzag".

„Het is niet meer dan billijk", zei Jasper, „dat ik het met u eens ben".

Iets in de waardigheid en teederheid in zijn stem ontroerde haar.

„Vergeef mij, dat ik onvriendelijk ben — neef Jasper", fluisterde zij.

Die woorden waren hem als een dolksteek en een kus. Zij deden hem pijn. Maar zij waren die pijn waard. Hij werd roekeloos.

„Neef Jasper" maakt „Nicht Alicia" noodig", zei hij.

„Alicia" liever. Waarom niet, nu je toch erkent dat wij neef en nicht zijn".

„Het zal mij een voorrecht zijn u zoo te mogen noemen", zei hij met zijn ouderwetsche hoffelijkheid.

Terwijl hij met Bunny naar huis wandelde, trachtte hij

zich er aan te gewennen. Toen hij voor den tweeden keer „Alicia" zei, keek Bunny hem scherp aan.

„Ik ben blij, dat jelui eindelijk zoo ver bent gekomen", zei hij. „Al die titels tusschen bloedverwanten vind ik dwaas".

„Wist jij er dan van?" vroeg Jasper.

„Natuurlijk. Ik ben toch van de familie. Mijn moeder was een Harden. Alicia's moeder was een Vellacot. Ik heb er nooit over gesproken, omdat Alicia mij gezegd had, dat je er liever niet van hoorde. Maar nu ben je nog zoo'n soort neef van mij ook. Fijn".

Op den hoek van Bloomsbury Street gingen zij van elkaar. Toen Jasper zijn straatdeur binnenstapte, zag hij tot zijn schrik een menschelijk lichaam onder aan de trap liggen. Het was dat van een man, in pyama en met bloote voeten. Hij kwam naderbij en herkende Burke. Schudden hielp niet. Toen begreep hij dat Burke stomdronken was. Hij draaide het licht aan en boog zich over den man heen. Er was geen twijfel mogelijk. Maar waarom lag hij, die in het aangrenzende huis woonde, hier in het trapportaal? Jasper walgde. Niettegenstaande zijn avontuurlijk leven en de tallooze teleurstellingen, die hij in zijn jonge jaren had ondervonden, was hij nooit aan den drank geraakt.

Maar hij kon Burke hier niet den heelen nacht laten liggen. Met een kracht, die men van den gebogen, mageren man niet verwacht zou hebben, tilde hij den dronkaard op en sleepte hem naar zijn kamer. Een blik op dit vertrek bevestigde zijn meening omtrent zijn bewoner. In de zitkamer stonden en lagen een open whisky flesch, een paar leege siphons en een kurkentrekker. Toen Jasper het licht in de slaapkamer opstak, zag hij, dat Burke in het begin van den avond al op bed moest hebben gelegen. Hij wierp den dronken kerel op zijn bed. Daarna sloot hij de deuren en ging naar zijn eigen huis.

Hij sliep in zonder berouw te voelen om de erkenning van zijn neef-schap. Beter hij, dan Burke. Neen . . . neen, dat was geen bloedverwant waar Lady Alicia Harden trotsch op kon zijn.

TWAALFDE HOOFDSTUK

De kus in Epping Forest was de eerste van een groote reeks. Het was onvermijdelijk. Soms legde zij zelf haar wang tegen de zijne en fluisterde hem lieve woordjes in het oor. Dan weer plaagde zij hem door zich voor te doen als de zaken-vrouw, op wier schouders de verantwoordelijkheid van een hôtél rustte en die geen tijd had voor liefdesbetuigingen. Een maal barstte zij in tranen uit en betreurde het, dat zij ooit het klooster, waar zij was opgevoed, had verlaten. Dan gaf zij weer uiting aan allerlei bittere gevoelens en sprak pessimistisch over haar verder leven. En soms betooverde zij hem door allerlei onderwerpen aan te roeren waarover hij op zijn onstuimige manier kon uitweiden; kunst, boeken, liefde en de filosofie des levens.

Maar nog nimmer was hij erin geslaagd haar een liefdesbekenentenis te ontlokken. Als hij haar vastgreep en zei: „Ik zal je niet loslaten voor je mij gezegd hebt, dat je me lief hebt" kon zij hem soms plagend en verliefd aankijken; maar dan veranderde haar gezicht plotseling, werd hard en dan rukte zij zich toornig los. Hij vond haar ondoorgrondelijk als een echte vrouw.

Op een avond in Augustus zei ze hem, dat zij den volgenden ochtend naar Italië moest vertrekken. Zij zou twee of drie maanden wegblijven. Zij ging deels voor zaken, deels voor genoegen. Bunny keek haar verbluft aan. Hij at aan zijn gewoon tafeltje. Er waren geen andere gasten en zij ging tegenover hem zitten.

„Drie heele maanden?"

Zij knikte. „Onder mijn eigen menschen. Wij zijn rare lui, wij Napolitanen. Hoe zou je het vinden als ik terugkwam met de sfregio over mijn gezicht?"

„De wat?" vroeg Bunny.

„Als een man van de Camorra een meisje heeft en hij wil voorkomen, dat andere mannen haar het hof maken, teekent hij haar over de wang — zoo — met een scheermes. Dat is de sfregio".

„Zal ik je er mee wegsturen?" vroeg hij met zijn oogen diep in de hare.

Als antwoord stond zij op, wierp haar armen om zijn hals en kustte hem hartstochtelijk op den mond. Nooit tevoren had zij hem uit vrijen aandrang gekust.

„Deed je het maar!" riep zij heesch uit.

(Wordt vervolgd)

MARKEN. ...EEN OVERDAAD, WELKE ELDERS ALS EEN CHAOS ZOU WORDEN AANGEMERKT ...

MARKEN

ER is voor een Hollander niets wonderlijkers dan als tourist, met een gezelschap mede-touristen, voornamelijk bestaande uit Amerikanen, die per reisgezelschap reizen, een tocht naar Marken te ondernemen met een van die booten, welke in de verre verte herinneringen aan een mail-stoomer wekken. Dank zij vooral de lunch, welke aan boord ten gezette tijde wordt gereserveerd op tafeltjes van omstreks een meter in het vierkant. Dat dient op blijkbaar om ons voor te bereiden op afmetingen, welke straks op het lapje grond, dat als eiland in de Zuiderzee verdwaald ligt als een collega-eiland in de Stille Zuidzee, onze verbaasde touristen-oogen star zullen doen staan. Want we zijn dezen dag tourist en accepteren derhalve Marken als de bakermat van Nederland. Want we achten 't dien dag ongehoord, dat er Nederlanders worden gevonden, die zoover van de aartsvaderlijke zeden zijn afgedwaald, dat ze geen pofbroek, geen rijglijf dragen. En we aanschouwen met evenveel bewondering den fleurigen rijkdom van Markens bewoners als de Engelsen en Amerikanen, wien we het anders hoogst kwalijk nemen, dat ze Marken als de personificatie van Nederland believen te aanschouwen. En we vergeten, dat ook wij, als we ons buitenslands begeven, meer ons bekommeren om die inwoners, die zich onderscheiden door een speciale kleederdracht dan om de groote meerderheid der inboorlingen, die er precies zoo uitzien als de eerste de beste Amsterdamer of Groninger, Hagenaar, of Arnhemmer. ☒ En daarom moeten de Marker inwoners, die niet gediend zijn van vreemdelingen-exploitatie en 't verkiezen ongemoeid hun aartsvaderlijken weg te gaan, 't den vreemdelingen maar niet al te kwalijk duiden, dat ze zich gaarne vergapen aan bonte kleuren, die van ieder Markerhuis en van alle inwoners schoone curiosa maken. ☒ Het is al vele eeuwen geleden, dat Marken tot het vasteland behoorde: de groote middeleeuwsche stormvloedden maakten er een eiland van, dat betrekkelijk moeilijk te bereiken was en dientengevolge bleven kleederdracht en zeden van eeuwen her er ongeschonden bewaard.

☒ Opmerkelijk is 't, dat naar Van der Aa mededeelt, de muts, die de Marker vrouwen dragen, pas uit de 18e eeuw dateert: immers, zoo deelt hij in 1846 mee, „voor een eeuw gingen de meisjes er blootshoofds, met het haar aardig gevlochten en om het hoofd geslingerd”. Dezelfde schrijver deelt voorts mee: „De huizen zijn meestal van hout opgetrokken, slechts een verdieping hoog, doch van een aanzienlijke lengte; zij hebben doorgaans geen schoorsteenen en hunne eenige sieraden zijn de pronkbedden, die gewoonlijk met bontversierde hoog oopen gestapelde kussens prijken en de vele vischnetten, die echter voor eenen vreemdrijken weinige bekoort bezitten”. ☒ Ik vrees toch, dat òf Van der Aa het eiland zelf niet bezocht òf er met andere oogen dan de 20ste-eeuwsche bezoeker heeft rondgekeken, want de kleurigheid der bonte vertrekken, waarvan onze illustraties, zelfs zonder kleur, zoo'n tintelende weergave zijn, vormen een onlijsting voor de bewoners, welke van ongemeene bekoering is. Blijkbaar is deze kleurenrijkdom gegroeid tengevolge van het contrast met de effen en sombere tinten van het landschap van Marken zelve, van de lucht en de zee rondom. Wonderlijk is 't ook, dat een bevolking, die toch leefwijze, aan vroeger gebruik, rustig en evenwichtig te zijn, in haar huizen behoefte heeft aan een overdaad, welke aanvaard als vanzelfsprekend. Helaas verricht ook de machine zijn haast overal vervangen door het machinale product, waarbij de anilineverven hun diensten bewijzen. Maar de uiterste slechts weinig gewijzigd, al valt — aesthetisch beschouwd — een achteruitgang te constateeren. ☒ Wat evenwel bouw en derden jaren woenen betreft, deze zijn nog dezelfde als honderf, Monnikenwerf of Kerkebuurt, overal rijen zich de kinderlijke huisjes. Het is alsof levend zijn geworden de onhandige

MARKEN. DE MARKER-KAMER MET PRONKBED EN PRONKKUSSEN

conterfeitsels, welke iedere dreumes van 5, 6 jaren als „huis” creëert. ☼ Maar ginds, op het Kess-buurtje met het fort staan paalwoningen alsof we ons bevinden in een overblijfsel van voorhistorischen tijd, of in de binnenlanden van Nieuw-Guinea. Als we echter de Markensche geschiedenis nagaan, van eeuwen her, tot den jongsten dag, dan blijkt 't wel, hoe deze bouw wel de meest practische mag worden geacht voor een land, dat door de zee geoordeeld wordt tot haar terrein te behooren. Nog ligt me in de herinnering de groote watervloed van 1916, toen Marken bijna van de aarde is verdwenen. ☼ En nu zal 't weldra tot de aarde terugkeeren. Want 't behoort tot dat Zuiderzegebied, dat binnen afzienbaren tijd, vasteland zal zijn geworden, zoodat de visscher zijn netten zal moeten opbergen, zoodat het eiland even gemakkelijk bereikbaar zal zijn als iedere andere plattelandsgemeente en Amerikanen en andere touristen zullen komen tot de verbijsterende ontdekking, dat de Nederlander een mensch als ieder ander is.

R. v. O.

HET GEVECHT

OVER de boschweide dansen de stralen van de volle maan. Een teer-blauw licht spreidt zich temperend over de delling, waar in 'de diepte het boschvijvertje droomt temidden van de lichte der blanke berkenstammen. ☼ Voor het bleeke schild van de nachtgodin schuift nu en dan als een levend beeld een zwarte schaduw, die fladderend vlug verdwijnt; het is een jagende vleermuis. Van den rand van het bosch klinkt schel de kef van het steenuiltje, dat evenals de vleermuizen ter jacht nu gaat. ☼ Over het schaduwvolle pad schichtigt als een flits een wezeltje, dat vol begeerte naar het warme bloed het spoor volgt van den haas, die vol onbestemden angst naar de boschweide is getrokken om te grazen. Altijd denkt hij zich vervolgd en nerveus bewegen zich zijn ooren naar alle kanten. Dan plots een gil, een doodschreeuw door het woud en voort vliegt het span, de wezel en de haas. Al zwakker en zwakker wordt het klagend schreien en vol stervenswee zijgt ten slotte de haas

in de hooge hei, waar zich dan zijn vervolger vol drinkt aan het warme bloed, dat hij zuigt uit het gaatje, dat hij gedurende den rit achter het oor gemaakt heeft. ☼ Dan keert de rust weer in het woud en zacht koos het maanlicht de gladde stammen van de beuken, kruipt langs den zilver-bemosten bast van den ruwen eik, glanst over het donker-groene mos en toovert licht- en schaduwval tusschen de fijn betwijgde berken. ☼ Dan plotseling kraken takjes, ritselen dorre bladeren en als de takken wijken, treedt fier en trotsch het edelhert te voorschijn en schrijdt omzichtig naar de boschweide. Dan blijft hij even staan en een vreemde, rauwe kreet klinkt uit zijn half geopenden bek. Den hals gestrekt, de ooren gespits tot luisteren, wacht hij een wederwoord en nogmaals schalt zijn burlend geroep door het woud. ☼ Dan buigt hij den kop met het machtig gewei en alsof een dolzinnige woede hem plotseling aangrijpt, boort hij de scherpe punten in den bodem en werpt woest het zand en mos in 't rond. ☼ En nogmaals loeit hij zijn hartstochtelijk verlangen uit en dan heft hij luisterend den intelligenten kop op, want het wederwoord is gekomen op zijn uitdaging en even trotsch, even fier als hij, schrijdt over het hazenpad een mededinger nader. ☼ Achter hem schichtig en weifelend komen drie hinden nieuwsgierig schouwend naar hem, die zijn uitdaging met zooveel ingehouden hartstocht liet weerklinken. En dan, als gaat het spel hen verder niets aan, beginnen zij te grazen in de lage delling van de boschweide, waar nog sappig groen voldoende voorradig is. ☼ Ook de mededinger heeft nu zijn kampioen ontdekt en diep uit zijn strot stoot hij zijn woede uit naar hem, die ook durft dingen naar de vrouwtjes, welke hij verkozen heeft. Nu slaan zijn voorpooten in den zandigen bodem, dan kastijden zijn horens den ouden eikentronk en zich opwindend tot een zinnelooze drift snelt hij plotseling op zijn mededinger toe, die, ofschoon eenigszins overrompeld door den onverwachten aanval, den hoornstoot nog juist met zijn gewei weet af te weren. ☼ Stangen kletteren nu tegen elkander; dof stampend omwoelen de hoeven den bodem; burlend vermengen hun kreten zich tot een diep geloei van woede en pijn. ☼ Nu eens staan zij tegenover elkaar, de geweien in

elkaar verward, schijnbaar levenloos als een standbeeld van brons, doch in werkelijkheid de spieren en pezen spannend tot scheurens toe. ¶ Wijkt er een, dan is hij verloren, dan zullen de sterke stangen van den ander hem op de knieën drukken en zoo hij dan niet weet te vluchten, hem wellicht ernstig verwonden. ¶ Nauw merkbaar krommen zich de rechte ruggen, maar kracht staat tegenover kracht, gewicht tegenover gewicht, en in beide woeden de zelfde moed, dezelfde hartstochten. Nu hebben zij zich weer van elkander losgemaakt en met hijgende flanken, waarop vlokkig schuim parelt, rusten zij een oogenblik om dan weer op elkaar in te rennen. Met een onverwachten ophaal van den scherpen hoorn wordt de een bloedend in de zijde verwond, waardoor hij even wijkt. Deze weifeling is voldoende om den ander nog stormachtiger op hem te doen aandringen en nogmaals trekt de scherpe punt een bloedige streep over de huid van zijn tegenstander. ¶ Maar dan, verwoed van pijn, werpt deze zich met zooveel kracht op zijn aanvaller, dat die zich niet zoo snel weet te dekken. Diep boort de stang in zijn hals en als zijn achterpoot ongelukkigerwijs in een konijnenhol trapt, slaat hij, zijn evenwicht verliezend, met luiden smak ter aarde. Wel is hij dadelijk weer op, maar zijn weerstand is gebroken en vluchtend onttrekt hij zich nu aan de aanvallen van hem, aan wien hij nu de heerschappij over de drie hinden moet laten. ¶ Als delente bloeit. ¶ Hoe ruischen de boomen, hoe kabelen de beken, wat een zoet gerucht waart door het woud; hoe hoog koepelt het hemelgewelf boven de lachende aarde; hoe teer en wazig ontluikt het jonge groen en wat zingen de vogels, die uit het zuiden teruggekeerd, het bosch doen herleven door hun lied! ¶ De lente is gekomen en de boschduif vliegt kleppend omhoog, de wulp laat zich in glijvlucht zeilen over de wijde heide, waarboven de leeuwerik zijn lied laat schallen; de visschen hebben de modderlaag verlaten en spelen hun dartel spel in de heldere vliet en overal berst het nieuwe leven uit knop en bast en de aarde juicht en bloeit van lenteweelde dronken. Daar, waar de nieuwe spruiten van de adelaarsvaren zich dringen door het bruine, verwelkte loover der oude planten, heeft de hinde haar leger gemaakt, waarin nu twee kinderen sinds eenige dagen het eerste levenslicht aanschouwd hebben. ¶ Liefdevol glijden haar blikken over de beide nog hulpeloze wezentjes, die bij elke teug van de lauwwarme moedermelk zich kracht inzuigen. Ofschoon nog op trillende pooten, kunnen zij reeds staan en niet lang zal het duren of zij zullen met moeder mede kunnen gaan langs de gevaarlijke wegen van de kinderen van het woud. ¶ Op dezen tocht leeren zij echter, wat zij noodig hebben om staande te blijven in den strijd. ¶ Als de merel zijn lied staakt en de nachtegaal het dagconcert vervolgt, staat de hinde op van haar leger en ook de beide kinderen zijn dadelijk gereed haar te volgen. Bedachtzaam schrijdt zij door het varenbosch en waar de takken en twijgen ten laatste het uitzicht minder belemmeren, daar houdt zij even stil om te luisteren of er soms geruchten van gevaar te vernemen zijn. Dan plotseling hoort zij een bekenden klank

MARKEN. PAALWONINGEN

en gerustgesteld gaat zij verder tot zij haar gemaal gevonden heeft, die rustig loopt te grazen aan den rand van het struikgewas. ¶ Intelligent heft deze bij de komst van zijn familie den kop op en laat even zijn blikken gaan over de twee speelsche kalveren, die hun vader even met verwondering aanschouwen. ¶ Dan gaan zij met hun viereen verder en wanneer zij op de boschweide bij het mijmerend vijvertje aankomen, zijn daar nog meer soortgenooten aanwezig. Ouders en kinderen, oude en jonge bokken, jonge reeën en oude exemplaren, die tot nog toe den dans ontsprongen zijn, al hoewel menige striem en streep getuigt hoe na de dood hen soms voorbij gegaan is. ¶ Nu klinken er geen uitdagingskreten, nu zijn zij eendrachtelijk tezamen. De vlam der hartstocht is gedoofd en bij geen hunner is er een begeerte tot vechten. ¶ De lente heeft alle haat weggenomen en in hen leeft alleen een gevoel van saamhoorigheid, die hen elken lentenacht tezamen zal brengen als één groot gezin. ¶ Dan, wanneer de lengende stralen van de ondergaande zon het bosch vergulden en de schaduwen der boomen langzaam vervloeien met de nachtelijke schemering, die alles omhuift, dan ziet men hun fijne gestalten statig te voorschijn komen uit het dichte struikgewas. Met sierlijk kopbeveeg, op teer-ranke beenen, trekken zij naar de verzamelplaats. En over hen waakt de oude leider, die op den top van den blanken zandheuvel post heeft gevat en afstekend tegen den avondhemel, doet denken aan een beeld uit een schimmenspel. ¶ Wanneer de zanglijster haar eerste strophen doet hooren, dan verlaten de herten de boschweide en trekken zich terug in het dichte

hout om rustend daar te toeven tot veilige schemering hun gestalten verbergt onder haar beschermende vleugelen.

H. E. KUYLMAN

HET INVALIDENSTRIJKJE

OVER het glimmende asphalt gleden de sombere schaduwen der mannen voort, telkens bij het passeeren der lantaarnpalen met hun trillend gaslicht. Juist die gasverlichting teekende wel sterk een der achterbuurten van Parijs. ¶ Pierre, de blinde pianist van het strijkje, die door Jean geleid werd, trok zijn handschoenen uit en hield zijn rechterhand vlak voor zich, alsof hij iets wilde wegen. ¶ „Het mist geweldig!” zei René, de forsche reus, die Armand in zijn invalidenwagentje voortduwde, worden vanavond ongelukken in de stad, mannen!” ¶ Zij waren met hun vijven en allen droegen zij muziekinstrumenten zeer gezien strijkje en avond aan avond waren zij tot middernacht in de weer om hun kostje op te halen. Wat kon die Jean met zijn vreeselijk verminkt gelaat niet prachtig viool spelen en welk een virtuoos was de blinde Pierre op de wanas versplinterd door een granaatscherf zorgde als een geroutineerde neger voor het slagwerk en René met zijn geweldige

longen en mooie tenor blies de saxofoon of zong hun populaire chansons. „We zijn er bijna, hè?” vroeg Pierre en zoo was het. Zij sloegen den hoek om en uit den nevel kwam het verlichte reclamebord te voorschijn, dat de voorbijgangers uitnodigde binnen te treden. Ja, die oude Pascal had een aardig zaakje gekregen, toen hij het vijftal een contract had aangeboden. Avond aan avond was het tjokvol in de lange rookerige zaal. De portier-uitsmijter kwam te voorschijn om Armand uit zijn wagentje te helpen, terwijl op het zelfde oogenblik een claxon van een auto in het smalle straatje loeide. Geen seconde later klonk een angstgil en smakte een donker lichaam tegen het trottoir. René, die zich snel had omgedraaid, zag nog juist hoe een taxi in volle vaart verdween. „Hij heeft iemand aangereden!” riep Claude en hij strompelde met zijn houten been naar de donkere vlek op het trottoir. Geholpen door René droegen zij het slachtoffer, een jong, doodsbлек meisje, naar binnen, waar nog geen bezoekers waren. En terwijl een der garçons een glas water haalde, omringden de mannen haar. „Zoo'n schobbejak, om met dien mist zoo woest te rijden!” gromde Jean; „Heb je je bezeerd?” „Alleen erg geschrokken, maar het gaat al beter!”

antwoordde het meisje, dat er in haar schamel manteltje en vochtig hoedje armoedig uitzag. Zij dronk het water op, terwijl haar tanden tegen het glas klapperden. Bij het geluid van haar dun stemmetje hadden de mannen elkaar eens aangekeken. Dat leelijke Fransch herkenden zij en Claude, gauw ontvlambaar, keerde haar en zijn makkers den rug toe en begon de muziek te verdeelen. René klopte hem

op de schouder en keek hem strak aan. „Wat ben je toch een bullebak, oude jongen. Kan dat kind het helpen, dat zij een Duitse is?” Claude mompelde iets, haalde zijn schouders op. „Je hebt gelijk, maar dat komt door die vervloekte herinringen, hè?” Intusschen had het meisje, dat met hongerige blikken door het goedverwarmde lokaal had rondgekeken, de mannen bedankt, maar toen zij een beetje verlegen wilde opstaan om haar weg te vervolgen, zei Claude, terwijl hij doorging met het verdeelen der muziek: „Misschien heeft zij honger, geef haar een bord soep voor mijn rekening!” „Heb je daar trek in?” glimlachte Armand. Het meisje antwoordde niet, doch haar oogen vertelden genoeg. En terwijl zij zich te goed deed, staarden de mannen haar zwijgend aan, ieder met eigen gedachten. „Je bent hier zeker vreemd, hè in Parijs?” vroeg René eindelijk schuchter. „Ik werk bij madame Délarue en ik was juist op weg naar mijn kamertje”, antwoordde zij. „Maar hoe kom je dan hier?” Zij keek René met iets vermoeids in haar donkere oogen aan. Het viel hem op hoe de kleur van die oogen in scherp contrast was met de bleekheid van haar smal gezichtje. Een vreemd, warm gevoel in zijn hart was oorzaak, dat hij iets voor haar wilde doen om haar te helpen, hoewel zij geen landgenootte was. En hij vergeleek haar met zijn eigen dochtertje, dat kort geleden gestorven was en dat ook zulke zachte, donkere oogen had gehad. „Ik ben alleen op de wereld!” zei ze langzaam; „maar ik ben tevreden, want madame is

goed voor me. Vader . . . vader heeft hier gevochten en is hier gesneuveld. Moeder en een broertje van me, stierven kort na elkaar. We woonden in Frankfurt, waar we door gebrek aan voedsel en geld veel geleden hebben. En toen ik niets meer van vaders hoorde en nog hoopte, dat hij in leven was, ben ik naar Frankrijk gekomen.” „En heb je hem gevonden?” fluisterde Pierre schor, terwijl zijn blinde oogen haar richting zochten. „Nooit!” zei ze zacht; „En ik kon niet meer terug, ik hield mij verscholen en madame hielp me. Ik ben nu drie jaar hier en ik ben tevreden”. „Maar je ziet er ellendig uit, kleintje!” zei René; „Vertel eens hoe je heet, dan kunnen wij je misschien later eens helpen. Je kunt ons iederen avond hier vinden, waar we muziek maken met elkaar. Ja, wij mogen niet klagen, al moeten we heel zuinig zijn. Kom morgen avond maar, als je wilt, dan geven we een klein fuifje, waar we al weken voor hebben gespaard. Want morgen is het vier jaar geleden, dat we elkaar leerden kennen en vriendschap sloten. Vijf soldaten, die . . .” Hij zweeg plotseling, het meisje had vichtige oogen gekregen en op dat oogenblik scheen zij te voelen, dat deze mannen nooit haar vrienden zouden kunnen worden, omdat zij geen

landgenooten waren. Omdat zij zonen waren van het volk, dat haar land en haar landgenooten bestreden had. En zij stond nerveus op om weg te gaan. „Dwaasheid!” riep Jean, die den blik in haar oogen had begrepen: „We zijn allemaal menschen en we kunnen best vrienden zijn. Luister eens, kleintje, ik heet Jean, en die daar is René en dat is Armand, en dat Pierre en daar heb je Claude, die zoo goed kan begeleiden met zijn hou-

MARKEN. EEN BUURTJE OP MARKEN

ten been. En luister nou eens goed! Als je morgenavond ook honger hebt, mag je terug komen en krijg je weer een bord soep! „Julie zijn zoo vriendelijk, waar heb ik dat aan te danken?” vroeg zij bevend; „ik heet Frida Wellner!” voegde zij er aan toe. Er was een oogenblik van stilzwijgen, toen vroeg Pierre met zijn zachte stem: „Wellner? Wat een bekende naam . . . Hm, waar . . . waar heeft je vader gevochten, kleintje?” „Bij de Marne! En bij de Marne is hij gesneuveld . . .” „Mon Dieu!” mompelde Armand; „dat zou toevallig zijn!” „En weet je ook, Frida, op welke manier hij gestorven is?” vroeg Pierre na een tijdje, waarin hij onrustig in de richting van zijn vrienden had zitten staren, zonder iets te zien. Het bleke meisje knikte zwakjes. „Ik geloof dat hij een loopgraaf moest gaan verkennen met een patrouille. Maar hij kwam niet terug . . .” René gaf een kreet van verbazing. Doodsbлек keek hij haar aan. „Dat is vreeselijk”, mompelde hij toen: „Jouw arme vader, kleintje, kwam gewond in de buurt van den loopgraaf waar Armand en Pierre en ik waren. Hij was getroffen door een scherf in het hoofd en enkele minuten voordat hij stierf, gaf hij ons een briefje . . . voor zijn vrouw en kinderen bestemd. Dat briefje hebben we nog steeds thuis liggen . . . wat een vreeselijk toeval . . .” Den volgenden avond kwam zij niet terug, ondanks haar belofte, doch verscheen een dikke, vriendelijk uitzierende vrouw, die echter met vrouwelijke beslistheid in haar stem verklaarde,

dat Frida niet meer terug kwam, omdat het geen pas gaf. Maar toen zij na haar woordenvloed de verbaasde mannen haar rug toedraaide, ging René haastig naar haar toe, terwijl hij een groot pak in haar armen duwde. „Natuurlijk behoeft zij niet terug te komen, als u er bezwaar tegen hebt!” zei hij rustig. „Maar u kunt haar met een gerust hart dit pak geven en haar onze complimenten overbrengen. Bonsoir madame!” ☼ En terwijl de oorlogsinvaliden dien avond geen feest vierden, pakte het bleeke Deutsche meisje met kloppend hartje de cadeautjes uit. Van Jean een warme omslagdoek, van René een snoer kralen, van Armand een paar lekkere dikke handschoenen, van Pierre een paar zachte pantoffeltjes en van Claude, met zijn hevige haat tegen al wat niet Fransch was, een groot pak chocolade met een hartelijk briefje en een foto van hun vijven! Ter herinnering.

HANS DE LA RIVE BOX

DE PALMENDIEF

HOEWEL de meeste kreeften zich met dierlijk voedsel voeden, leeft 'in de Maleische Archipel, op de Molukken en de Soenda-eilanden een interessant schaaldier, dat cocosnoten boven alles stelt. De prachtige rood-gele, dikwijls ook blauwachtig gekleurde pantsersdrager wordt tot de kluizenaarskreeften gerekend, die hun weekhuidig achterlijf ten beschutting tegen hun vele vijanden in leeg slakkenhuizen bergen, zooals dat de St. Bernhardskreeft der Noord- en Zuidzee doet. De cocoskreeft echter woont op het land in diepe zelfgegraven holen in den grond; hij heeft een welgevormd achterlijf, dat van boven door groote pantsersplaten wordt beschermd, van onderen echter niet. Om ver verwijderd van de zee te kunnen leven, heeft de groote kieuwholte talrijke vertakte sprietten, die, voorzien van een netwerk van heel fijne bloedvaatjes, als longen voor de ademhaling dienen slechts klein zijn en door een enkel bezoek aan de zee vochtig gehouden worden.

Waar deze wonderlijke kreeft op onbewoonde eilanden zich vrij kan bewegen, trekt hij overdag, anders des nachts op cocosnoten uit, die hij handig weet te openen. Met zijn sterke scharen trekt hij vezel voor vezel van de omhullende bast en is die geopend, dan trommelt hij met zijn scherp punten lustig op die plaatsen, waar zich één van de drie kiemgaten voor de doorkomende plant in de harde zaadschaal bevindt. De zwakke prop die het afsluit, is spoedig doorgestooten, waarna de opening nog grooter wordt gemaakt. Dan keert de sluwe kreeft zich om en haalt nu met de smalle tang van zijn derden of vierden achterpoot het witte vleesch van den noot tevoorschijn en laat het zich heerlijk smaken. De afgeschilde vezels verzamelt hij na volbrachten maaltijd en draagt die in zijn meest onder een boomwortel gelegen schuilhoek, dien hij daarmee zorgvuldig bekleedt. Men geloofde vroeger algemeen, dat deze bijzondere kreeft in de palmen klom om de cocosnoten te plukken; dat behoeft hij echter niet te doen, daar er steeds vele op den grond liggen. Dat hij zoo nu en dan in de boomen klimt, wat hem dank zij de vele borstelige haren, die zich op kopborststuk en pooten bevinden, niet moeilijk valt, is volgens het overeenstemmende bericht van vele vorschers buiten twijfel. Vele andere landkrabben doen dat ook om bladen te plukken. De tot 40 c.M. lange kreeft wordt door de eiwitrijke voeding formeel gemest en is daardoor niet alleen heerlijk als gebraad, maar hij geeft ook nog goede olie, waarvan een enkel groot dier reeds meer dan een liter oplevert. Dr. BERGNER

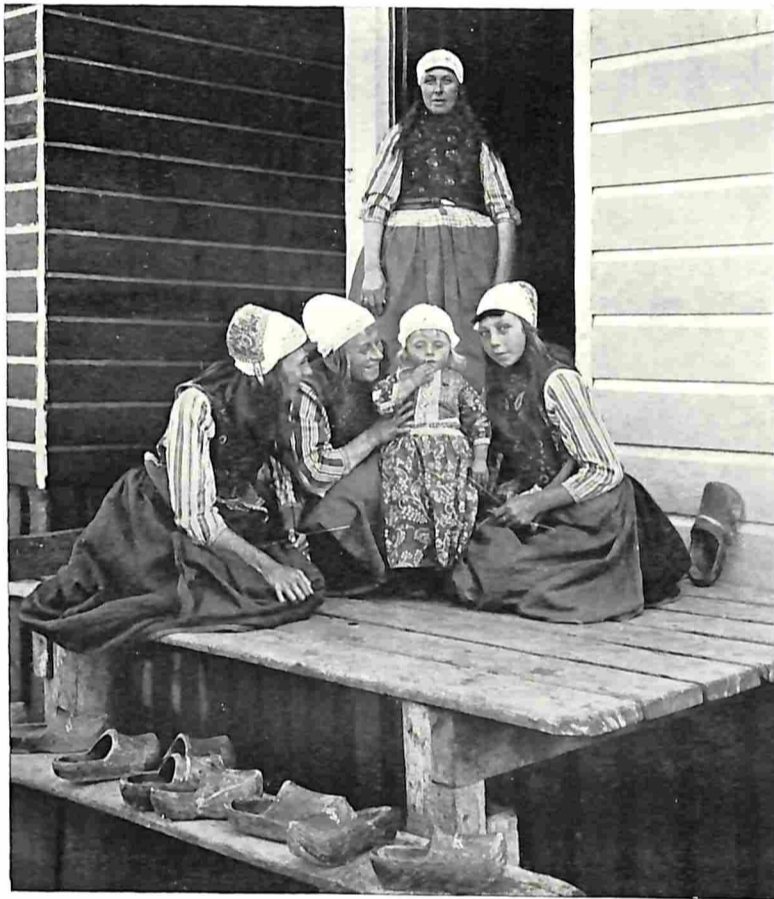
Plein-Air in Kopenhagen

(Vervolg)

STADSGEDRUISCH EN AVONDKLAARTE

AANKOMEN in Kopenhagen is niet aanstonds aankomen in een groote stad. — De menigte die den trein verlaat klimt zoo gemoedelijk de overwelfde trappen op als kwam ze van een dagreisje in een lokaal. De stemmen klinken vrolijk en bedaard binnen de besloten ruimte en ieder gaat rustig zijn gang. Deutsche tucht? Neen, Deense tucht. — De Duitscher is op het verkeer gedrild, de Franschman kent de verkeerstucht omdat hij handig is, maar de Deen is ordelijk door zijn bedaardheid. Gemis aan organisatie zou verkleining van levensvreugde geven. — Zoo koortsig als de Franschman, zoo nuchter en kalm is de Deen, omdat hij van het leven houdt. — Boven in de groote hal, waar de kantoren zijn voor de reisbiljetten, en het geroes der bagage, is het rustiger dan elders, want de treinen liggen onder het straatniveau en men

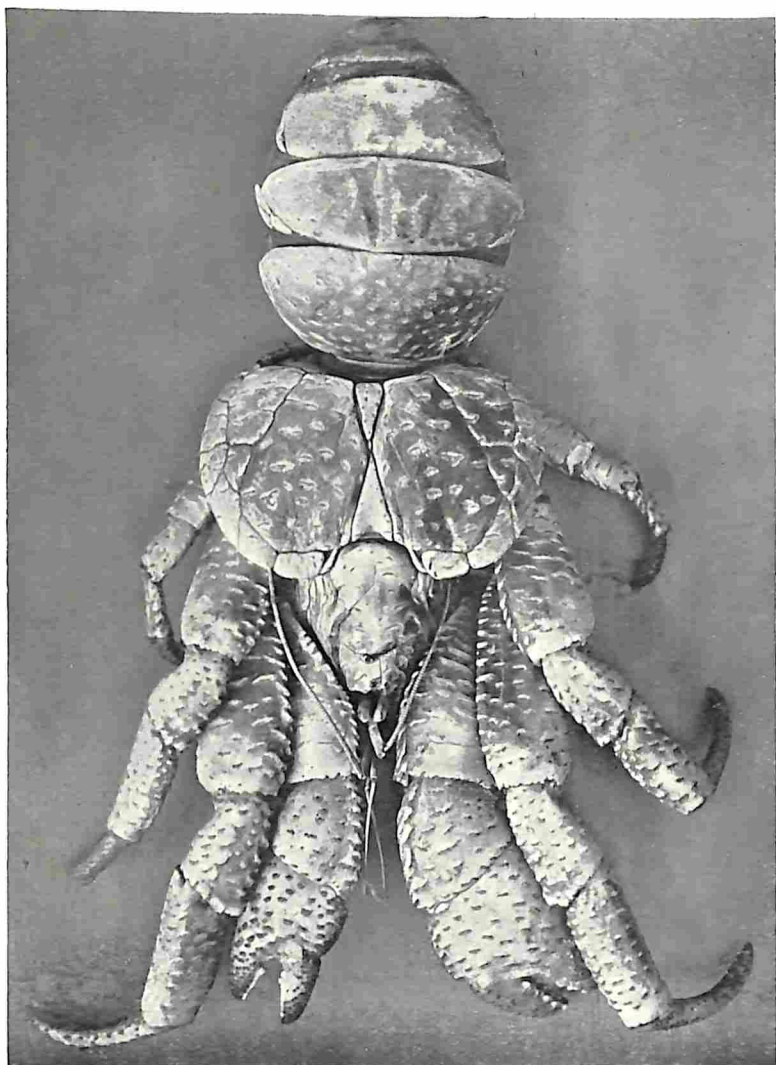
kan zich in alle kalmte voorbereiden voor de reis of voor de stad. ☼ Maar dan, naar buiten getreden, ziet ge de stad voor U geopend als een bruisende kelk. Het is er zoo licht en het is er zoo wijd, het gedruisch is niet verpletterend vlak bij U, het leven dringt er zich niet aan U op aan alle kanten, zooals in Parijs, het is er iets drukker, niet véél drukker dan in Amsterdam, maar het is er grootsteedscher, omdat de ruimten er ruimer zijn. Dat brengt een gespierdheid, een snelle vaart in het verkeer, en een ontspanning, een van zichzelf verloren zijn bij den bezoeker, zonder dat hij zijn behagelijkheid verliest. Hij raakt zijn zorgen kwijt, zijn kleine begrensdeheid, maar hij wordt niet de slaaf van de stad, hij geniet van het grandioze, zooals de uitkijker op een bergplateau, hij gaat er niet in onder. ☼ En dan, in een van die ouderwetsche auto's, die Kopenhagen van alle wereldsteden nog alleen maar bezit, met een hoogen bok nog en een vigelante-inner-

MARKEN. HIS MAJESTY THE BABY

lijk, van wie het paard weliswaar is verdwenen, maar de oude chauffeur met zijn stoppelbaard onder zijn dophoed een rechtstreeksche afstammeling is van de aapjeskoetsier, dan glijdt ge over het asfalt van Vesterbrogaden, en krijgt langzaam gelegenheid door te dringen tot de schoonheid der stad. — Niet overdonderd, en daardoor ras tot keuveling geneigd, doen wij wat alle reizigers doen, die uit zijn op ontroeringen en indrukken en in het prentenboek der wereld hebben gebladerd, — wij verliezen ons, terwijl Kopenhagen ons, stuk voor stuk zijn tafereelen ontvouwt, in vergelijkende stedenkunde. ☼ Natuurlijk moet Kopenhagen het eerst den toets aan Parijs doorstaan, omdat men er niet over twist dat Parijs de hoofdstad van Europa is. En ge stelt vast, dat Kopenhagen hierin van Parijs verschilt, dat in Parijs de pleinen en parken tusschen de huizenmenigte opengaan, terwijl men te Kopenhagen door open ruimten ontvangen wordt, maar geleidelijk de stad zich sluit en stiller en kleiner en inniger wordt. De boulevards te Parijs lijken geringer van afmetingen dan zij zijn, omdat het verkeer zoo intens is, — totdat op de Place de la Concorde de statische verkeer in overeenstemming geraakt. Maar de pleinen van Kongeus Nytorv, zijn breed op het verkeer gemeten, dat dan in de nauwere zijstraten zijn corresponderende verhoudingen vindt. Maar er is nog iets anders, waardoor het

DE PALMENDIEF

verkeer in Kopenhagen een eigenaardige beteekenis krijgt. De omgeving doet er aan mee. Heel anders dan te Parijs, is hier de omgeving in beweging. De monumenten, de torens, de gebouwen in hun onderlinge verhoudingen, het is alles dynamisch. De monumenten zijn hier niet de levensomlijsting, maar nemen aan het leven deel. — En ge begrijpt iets meer van dit alles, wanneer ge den Deen ziet loopen. Hij is een wandelend monument, zooals zijn monumenten zijn: versteende beweging. Hij is rustig en toch gespierd, hij is bedaard en toch elastisch. Hij is nuchter, en toch dichtertlijk. — Ik zal het nooit vergeten, hoe elk van die goede politieagenten als ik op de hoeken van de straten naar den weg vroeg, zachtkens zijn eene hand mij op den schouder legde en met zijn andere mijn arm omvatte en mij naar het verlangde doel leidde als een vaderlijke vriend. Ik zal het nooit vergeten, hoe een der schildwachten voor Amaliënborg, het koninklijk paleis, ondanks zijn reusachtige berenmuts mij toestond mij naast hem te laten fotografeeren. En zijn blozend kindergezicht onder den martialen kolbak werd er niet ijdel van, en het decorum van Amaliënborg werd er niet door geschonden. Beweegt zijn meester, de lange Koning, zelf zich niet als een gewone meneer onder zijn Kopenhagers, daarbij de monumentaliteit der majesteit tot schoonheid van be-

wegend leven doende vervloeien? — Maar als ge ervan overtuigd geworden zijt, dat Kopenhagen inniger is dan Parijs, als ge zijn droomende wateren leert kennen, zijn Gamle Strand, zijn beurs, geen koopmanstempel, maar een rank, bewegelijk gebouw in Hollandsche renaissance, zijn winkelstraten, die een verzameling Kalverstraten zijn, — dan dringt de vergelijking met Amsterdam zich aan U op. Maar Kopenhagen, ofschoon het zich vaak gaat vernauwen of schoen het stiller sfeeren en teerder perspectieven heeft dan pralender en protseriger steden van zijn beteekenis — is anders dan Amsterdam. — Tusschen Amsterdam en Kopenhagen bestaat het onderscheid dat er is tusschen schilderkunst en plastiek. Nimmer bekoort Amsterdam door het afzonderlijk monument. — Het is het geheel der dingen, waarin de bizonderheid eerst later wordt opgemerkt, die aan Amsterdam bekoring geeft. De kleuren, de luchten, de spelende bruggebogen tusschen het fluweelig groen der boomen en wateren van de grachten, het vloeit alles in elkander over, in Amsterdam. De sfeer is er *in* de dingen, in Kopenhagen is de sfeer om de dingen heen. De regen, de wolken, de zonneschijn, alles beweegt er, en het aanzien van huizen en straten en pleinen en torens hangt van de weersgesteldheden af. Amsterdam heeft zijn humeur, zijn stemmingen, — Kopenhagen heeft zijn zelfstandige beweeglijkheid, het ligt onder den spiegel der luchten of in het floers van den regen, maar het blijft wat het is. Wij nu, zijn nog altijd aan het rijden in ons anachronistisch vehikel, en wij drinken de stadsbeelden, zooals romantische nieuwelingen plegen te doen. De wijde Raadhusplads, als een ontvangzaal onder den open hemel in het hart van de stad, spreidt zich met al haar ruimten om ons uit. „Ik ben een torenstad”, zegt Kopenhagen en „dat wat ik U het hevigst wil beduiden is mijn vertikaliteit”. Reusachtig, als een kasteel, met tinnen op het dak, domineert het Raadhuis de zuidzijde. Maar niemand wordt overweldigd door het gebouw, het accent van het plein dat geven de torens, de slanke toren met zijn spitse punt van het raadhuis, veel slanker dan het gebouw, gedooft, en daarnaast, daaromheen hebben ook andere gebouwen zich met dezelfde torens getooid. En ieder half uur luien de klokken over het wijde plein, zij carrilloneeren niet, als bij ons, zij luien hun Westminster-deun over de wijdheid, zij maken een wind van eentonig geluid, zooals de beursbengel in Amsterdam, wanneer de beurs begint, maar droomeriger, voller van weemoed, door het moderne stadsverkeer heen, het sprookje van de zingende torens, de klank der legende, die haar macht niet wil afstaan in dit land van Andersen. Wij rijden verder langs Nybrogade, waar, aan den overkant van

Foto Kramer

SLOT CHRISTIANSBORG TE KOPENHAGEN

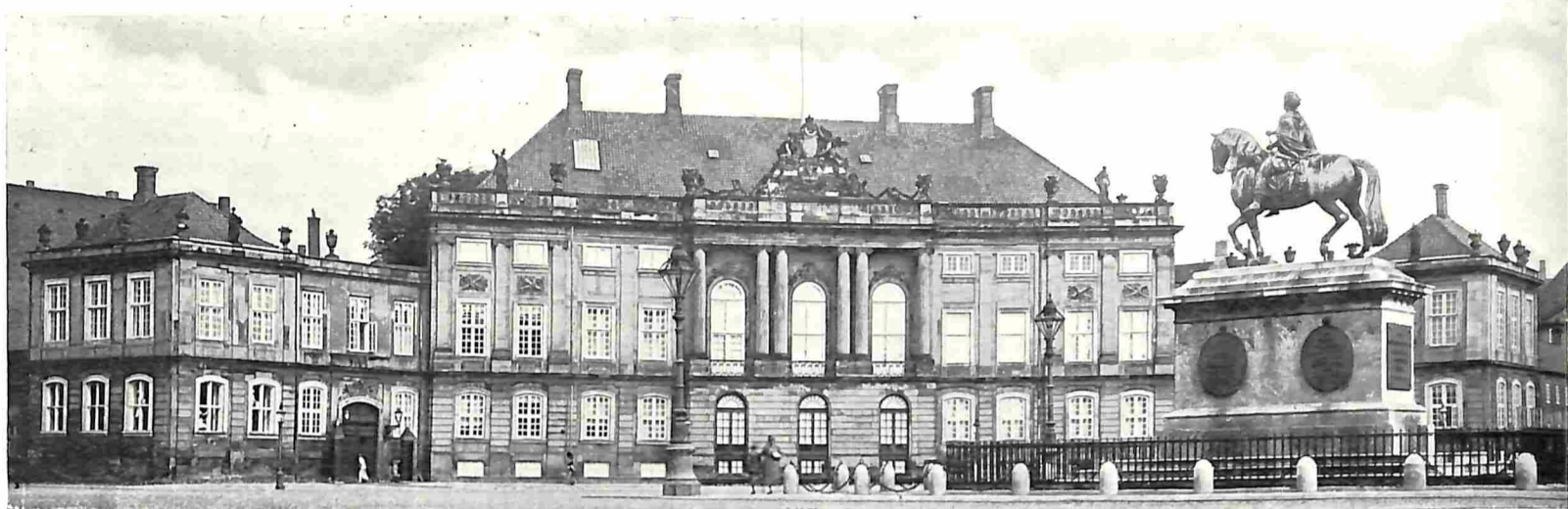

Foto Kramer

VOORGEVEL VAN CHRISTIANSBORG

het roerloos neerliggende water het Thorwaldsenmuseum, met Thorwaldsens graf, als een klein mausoleum tusschen veel wijdheden te treuren staat. Ook hier wordt het stadsaspect door torenen beheerscht. Achter de huizen rijst de toren van Christiansborg, in de verte de Nicolai-toren, tusschen een bezige familie van bewegelijke gevelen. Dan langs het Gammlé Strand, met zijn vertier van visschers-schepen en kleine smulgelegenheden, waarvan wij weten dat men er de beste visch eet, die in de wereld te krijgen is. — De bedrijvige kade, die iets doet denken aan de stille zijde van het Amsterdamsche Rokin, en die, als de Utrechtsche grachten, een lagere kade beneden zich heeft, ligt nu in de kalmte van den al langzaam komenden avond, met hare golvende gevelen achter het warrend tuigage der schepen, een dansende beweging, bedwongen door het alles omvattende late licht. Dáar steigert op de Højbro het ruiterbeeld van Absalon, den stichter der stad, hij zou ten hemel springen, wanneer niet alles werd vastgehouden door één licht en een sfeer van sprakelooze verrukking, gestolt in de transparantheid van den Noordelijken avond. ☼ Gij vergist U niet, lezer, wanneer ge, door Kopenhagen dwalend, telkens herhaalt: ik dwaal nu in het land van Andersen. Kopenhagen is een sprookjes-stad. — Kopenhagen is niet vóór alles schoon, het is vóór alles dichterbij. In Kopenhagen voelt ge U niet klein in bewondering, zooals in Parijs, ge verliest U niet in een droom van geluk, zooals in Florence, neen hier, in deze Noorsche stad, gaat alles vertellen. De sloten van deze Koningsstad, met hare eeuwenoude monarchie, nemen in Uw verbeelding niet het karakter van Staatsgebouwen aan, neen, het zijn de woningen van de Koningen. Er woont hier een goede Koning, die in ieder sprookje noodig is en hij wordt niet bewaakt door mannen in khaki, maar door echte, ouwerwetsche grenadiers, met roode rokken en hemelhooge berenmutsen op het hoofd. Nergens ter wereld heb ik zulke pralende uniformen gezien als in het anti-militairistische Denemarken, — de heele speelgoeddoos van mijn jongsten zoon met al zijn looden soldaatjes was 's avonds, reuzengroot geworden, op de been in de straten van Kopenhagen, alleen maar, zoo scheen het, om mij, van verre gekomen vreemdeling, te laten weten, dat ik naar de oude, oude tijden was heengereisd. — Het spiegele, groene licht dat in het Noorden door de avonden schijnt, doet alles rijpen voor onwaarschijnlijkheid, — ge kunt het sprookje gaan gelooven, als alles in den avond stiller gaat worden, maar het licht blijft. Zooals in het bosch de feeën en faunen stem krijgen door den wind die door de takken suist, zoo komen hier de duizend gestalten in beweging, die op hun standbeelden wachten en aan hun bronnen, en zelfs de nimf die op een rots ligt neergeknield aan de Lange Linie en die altijd vragend in het water staart. — De plastiek van Kopenhagen, zij is niet opgericht ter vereering, zij staat niet in dienst van heldenhuldiging of Staatsgezindheid, — neen, zij is daar alleen gekomen om aan het sprookje mee te doen, zij is een dans van steenen gestalten, die door den staf van een of anderen boozen tovenaars tot marmer en graniet zijn verward. Maar kijk maar goed, en ze gaan weer bewegen, het steigert, het golft, het heft zich op in de lucht, en het is overal, het spelend, bewegelijk beeld, niet als een ornament, maar als een verhaal. Daar heffen de blazers op de Raadhusplads hun lange bazuinen, daar jaagt de menster over de pracht

der neerruischende fonteinen in het park der Lange Linie haar griffioenenspan voort, daar steigert het wilde paard met zijn hartstochtelijken ruiter den hemel in, dicht bij de griffioenen, daar wandelt de dappere lands-soldaat naar U toe, hij heeft zijn zontje bij zich, die blaast op zijn trompet, daar rijden de Deensche koningen majesteteitelijk op hunne rossen in het perspectief der Arkaden van Amaliënborg. Op alle punten der stad zijn statuetten, er zijn gezapige dichters en tooneelschrijvers onder, maar ook symbolische verbeeldingen, figuren uit de bijbelsche sagen en uit de Noorsche godenleer. ☼ Zooals ieder sprookje, zoo heeft Kopenhagen ook zijn leelijkheid. De Frue-kerke, waar de blanke Christus van Thorwaldsen, onder een troonhemel Zijn zegenende armen uitbreidt, terwijl twee rijen apostelen, waardoor Hij schijnt heengeschreden de wacht houden ter weerszij, — de Frue-kerke met haar Grieksche façade, is eigenlijk leelijk en laag en conventioneel en binnen ademt de kilte van het Protestantisme. Thorwaldsens museum is een groote thee-bus met vijf voordeuren die langwerpige gaten zijn, de Ny Carlsberg Glyptothek, die de Kopenhagers gekregen hebben van hun brouwer Jacobsen, tot loon voor hun bierdrinkersdeugden die hem millionair hebben gemaakt, is eigenlijk een protserig gebouw, met zijn wintertuin onder het koepeldak, die eerder de toegang zou kunnen wezen voor een verzameling dieren dan voor een verzameling van kunst. Maar juist, dat het geen op de spits gedreven schoonheid biedt, maakt Kopenhagen zoo boeiend.

(Wordt vervolgd)

P. H. RITTER

Als het nacht is op de rivier...

NIETS dan het klotsen van kleine donkere golven tegen zware houten peilers en het ver verwijderd dreunen van een fabriek verbreekt de stilte. De spoorbrug teekent haar massale bogen wazig af tegen de roodzwarte lucht, waarin donkere wolken als grillige figuren voorbijzweven, soms het koudwitte maanlicht verduisterend. Er komt een mist opzetten, die de lichten aan den overkant van de rivier doet uitvloeien, tot het kaarsjes gelijken, die héél stil branden. Plotseling een zacht geronk, een sleepboot doemt op uit den lichten mist en legt aan bij een smalle kade voor de fabriek, die als een donkere steenklomp in de duisternis oprijst. IJzeren kettingen schuren over scherpe randen, een luguber geluid in den stillen nacht. ☼ Er is een langen tijd niets hoorbaar dan het neerstorten van kolen, een telkens wederkeerend dof gerommel, als van een naderend onweer. Even plotseling als het begonnen is houdt het geluid weer op, de motor van het schip begint zachtjes te ploffen en te ronken en langzaam vervagen de omtrekken van het in den witten waas wegvarende voertuig. Een trein dendert over de spoorbrug, een lang zwart herinnert aan verre vreemde landen . . . Eindelijk keert van een schippershond. De rivier stroomt zacht kabbelend voort, haar donkere golven als liefkoozend bedekt door den ijlen, steeds dichterbij wordenden nevel.

JUUL VETH

EEN CYCAGROEP IN JAPAN

OP het eiland Shikoku in Japan heb ik een zeer schoone groep van cyca's gezien. Deze geheele groep staat onder den blooten hemel en is vrijelijk voor wind en weer toegankelijk; in den winter bedraagt de temperatuur 4 graden Celsius en in den zomer kan men er temperaturen van 38 graden Celsius waarnemen. Ook komt er een regenperiode van verscheiden weken voor, trouwens deze streek is toch bekend om zijn velen neerslag. Ik schat den ouderdom van deze palmen op ongeveer twee honderd jaar. De boomgroep staat op een bodem, die uit rotsblokken, kiezel en aarde, waaronder zich voor 75 % zand bevindt, bestaat. Men kan niet zeggen, dat deze palmgroep eenige verzorging geniet en toch komen er ieder jaar een geweldig aantal van de schoonste pluimen aan. De stam heeft bovendien reeds weer nevenloten van vrij groote afmetingen en is van onder tot boven geheel met stekels bezet. ☼ Het was voor mij een groot genoegen in den zomer van 1916 een dezer stammen gade te slaan, die een prachtig ontwikkelde bloem van 68 centimeter grootte vertoonde. Ik had tot dusver nog nooit het geluk gehad een dergelijke bloem te zien, ofschoon ik reeds vroeger tot driemaal toe in Japan gereisd had en duizenden en nog eens duizenden van cyca's in het wild had gezien. Deze foto, die ik vanaf een trap genomen heb, vertoont de bloem in haar volle pracht, ze staat geheel in het midden van den stam, omringd door de uitgebloeide pluimen van verleden jaar. H. SCHMIDT

Door het weer overrompeld

MET de Kieviten was het in 1928 een eigenaardige historie. ☼ Het zijn nog al vroege broeders en daarom keeren zij ook telken jare tijdig uit Zuidelijker streken terug. Ook in 1928 weken zij van die gewoonte niet af. Toen het volgens den kalender nog winter was, gaven zij al weer blijken van hun tegenwoordigheid; verscheidene weiden van ons land zaten, vooral in het laatst van Februari, reeds vol van die wondermooie vogels met hun sprekende contrastkleuren. ☼ Van een treintje uit kon men er zich een heel aardig denkbeeld van vormen, hoe verbazend veel Kieviten zich weer ten onzent hadden gevestigd. Soms kon je hen rustig voedsel-zoekend bezig zien; een ander maal stooft heel zoo'n bonte bende plotseling in de lucht. Waarom? Een nietig aanleidinkje deed soms één hunner schichtig op de vleugels gaan en dan volgden meestentijds de metgezellen onmiddellijk het voorbeeld. Dat was dan een kleurig wiekgewapper, vooral wanneer de zon hun gevederte bovendien nog metalliek deed flitsen en flonkeren. ☼ Zij waren nog vredelievend gezind. Met bonte kraaien, zwarte kraaien, roeken, kauwtjes, spreeuwen en kokmeeuwen, die al weer chocoladekleurige koppen hadden gekregen, zochten zij gemoedelijk de weiden en akkers af naar buit. Zij hadden nog geen eieren en er was dus nog geen reden om prikkelbaar te zijn en felle uitvallen te doen. ☼ Wonderwel voelden de Kieviten zich in Nederland thuis. Wel vroer het zoo af en toe 's nachts nog ferm, maar de dagen in het laatst van Februari waren zoo licht van vele uren uitbundige zon, dat de grond overdag niet hard bleef en hun snavels naar hartelust in den weeken bodem allerlei lekkers konden loswroeten. Maar toen kwam de keer: in de eerste decade der lentemaand, ofschoon die nog verscheidene lichte dagen telde, begon het feller te vriezen, de koude werd vinniger en voor onze Kieviten begon het er minder prettig uit te zien, vooral toen op 10 Maart de wereld plotseling een volkomen wintersch aspect kreeg: het begon te sneeuwen, alsof wij nog midden in December zaten. Reeds op genoemden dag trok het de aandacht, dat er beweging kwam in de scharen Kieviten, die door de vroege lente naar ons land waren gelokt. Telkens zag je troepjes onrustig wegvliegen. Maar den dag daarop ontwikkelde zich de neiging om zich te verplaatsen tot een formeele beweging; en deed het eigenaardige geval zich voor, dat de kie-

viten, reeds uit zoeler gewesten teruggekeerd, het hier niet langer konden uithouden en opnieuw in Zuidelijke richting een goed heenkomen zochten. ☼ Ik trof het, dat ik juist dien Zondag heel den ochtend buiten was en getuige kon zijn van de vlucht der vogels voor het weinig welgezinde weer. Ik wandelde in een witsneeuwde

wereld en hoefde feitelijk niet nauwlettend den hemel met den kijker af te zoeken, of zich daar ook vliegfiguren van vogels tegen afteekenden. Neen: de lucht wemelde van vogels, die in grooter of kleiner troepen — een schaarschen keer als enkelingen — zich voortspoedden naar veiliger gebied. Soms was het een wolkje spreeuwen, een clubje lijsters of een beperkt aantal regenwulpen, dat koers zette naar het Zuiden. Maar zij eischten toch niet door hun veelheid de aandacht op. Wel deden dit echter de Kieviten. Honderden en honderden trokken voorbij! Duizenden! Het weer had hen overrompeld; zij durfden het niet trotseeren en ofschoon ze reeds op weg waren naar hun broedgebied — misschien daar aangeland waren — achtten zij het blijkbaar raadzamer niet de risico van verhongering te loopen. Een indrukwekkende exodus was het, die heel

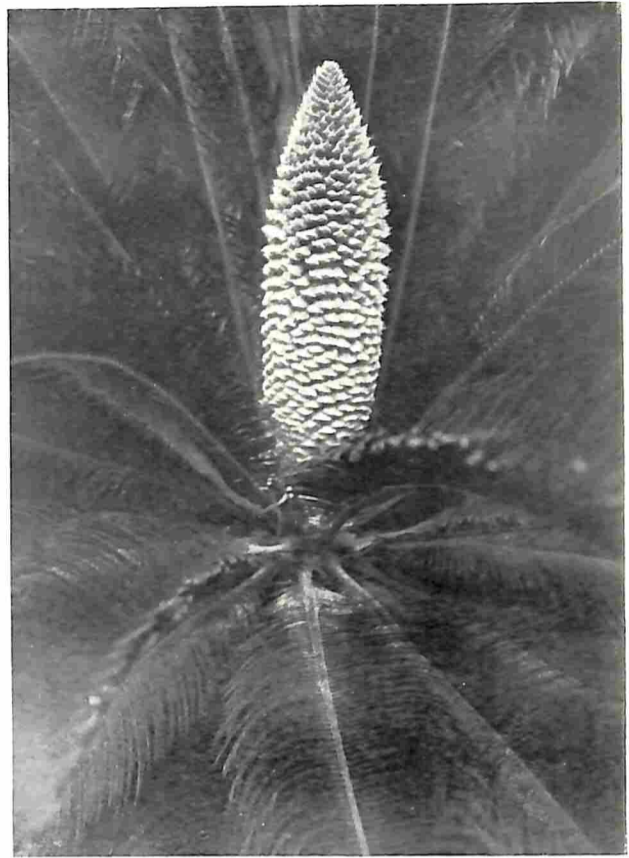

Foto H. Schmidt

DE BLOEM VAN DE CYCA

KIEVIT BIJ HET NEST

den dag duurde, maar in de ochtenduren het meest imposant was. ☒ Doch Maart is befaamd om zijn weerswisselingen: de temperatuur „herstelde” zich weer in de week daarop; op sommige dagen vloiede de hemel weer in licht en wip b.v. op 17 Maart buiten vertoefde, werd ten eerste getroffen door den levendigen trek van kieviten, welke dien dag plaats vond. Ditmaal was het geen haastige en angstige uittocht, maar een blijde inkomste: de terugkeer van vogels, die reeds eerder moedig naar het Noorden waren opgerukt, maar door het niet verwachte offensief eener ongunstige weersgesteldheid voor een korte poos werden teruggeworpen. En op den officieelen begindatum der lente waren de Hollandsche lage landen vol gestrooid met kieviten. Het waren niet alle vlinders, niet al'e broeders; vele hunner — zij zochten zelfs voedsel op de zwarte tuindersgronden vlak bij de steden — zouden nog Noordelijker trekken, maar ook waren er verscheidene bij, die zich weldra zouden splitsen in groepjes van twee, om in onze polders of op onze heiden uit te kijken naar nestgelegenheden.

RINKE TOLMAN

TORQUATO TASSO

Uit het Poolsch door

II) KAZIMIERZ CHLEDOWSKY

(Vervolg)

V

HET jaar 1574 was voor Tasso niet voorspoedig; hij werd gekweld door hardnekkige koortsen, die langen tijd aanhielden en zeer nadelig op hem inwerkten, zoowel naar geest als naar lichaam. Toch bleef hij doorwerken aan zijn „Jeruzalem bevrijd”, want de hertog verbeidde met groot ongeduld het oogenblik, waarop dit heldendicht tot roem en eer van zijn geslacht zou verschijnen. Er waren reeds tien jaren verstreken, sinds Tasso aan het hof der d'Este's kwam; hij werd er met groote onderscheiding bejegend, de hertog nam hem mede op reis, op jachtpartijen en ter vischvangst, maar liet hem overigens volkomen vrij om hem niet te storen in zijn groot werk. Toch was de dichter er nog niet mede gereed gekomen. Eindelijk, in de maand April van 1575, legde Tasso de laatste hand aan zijn groot werk. De laatste drie deelen, welke hij schreef tijdens zijn ziekte, droegen daar van de sporen, want ze missen de kracht van dictie, die de voorafgaande kenmerkt. Geheel persklaar was het werk echter nog niet; de dichter had namelijk bezwaar tegen sommige zinnen, terwijl de verlamdende invloed van zijn zielestrijd hem belette die te veranderen. ☒ De koorts hadden blijkbaar het zenuwgestel van den dichter aangetast. Hij hoopte ongetwijfeld, dat verandering van lucht hem goed zou doen en ging daarom voor eeniging naar Padua en Vicenza, maar was bij zijn terugkomst even nerveus als tevoren. Het verblijf in Ferrara bevredigde hem niet meer en daarom zocht hij een betrekking aan een ander hof te krijgen, bij groot-hertog Francesco van Florence of bij den kardinaal de' Medici. Met deze zucht naar verandering zette hij veel op het spel, want Ferrara en Florence waren zeer naijverig op elkaar en stredden voortdurend om den voorrang in Italië. Zoo eischte Alfonso bijvoorbeeld den titel van „Altezza” voor zich op, waartegen de groot-hertog opkwam, daar deze meende, dat alleen hem die titel toekwam. De naijver tusschen beide regeerders dateerde al van vroegeren datum en had in 1573 nog tot een besluit geleid, waarbij de hertog aan zijn Ferrarische onderdanen op zware straffen verbod in vreemden dienst te treden, welk verbod voornamelijk tegen Florence was gericht. ☒ Toen het Tasso niet gelukte bij de Medici's een betrekking te krijgen, besloot hij naar Rome te gaan om daar zijn „Jeruzalem” aan het oordeel van beroemde letterkundigen te onderwerpen en zich tevens er van te vergewissen of de in-

quisitie tegen het gedicht geen bezwaren had en zoo niet, het dan te laten verschijnen. Daar hem echter het geld voor deze reis ontbrak, schreef hij aan zijn vriend en collega Scipio Gonzaga ontbrak, schreef hij aan zijn vriend en collega Scipio Gonzaga, markies di San Martino, om hem te verzoeken zijn werk te corrigeeren. Gonzaga wenschte echter tegenover de critiek en de inquisitie de groote verantwoordelijkheid niet geheel op zich te nemen en riep daarom de hulp in van verschillende dichters en geleerden, o.a. van Pier Angelo da Braga, den beroemden Latijnschen dichter, Flaminio de' Nobili, den filosoof en vermaarden Hellenist, Sperone Speroni, schrijver van „La Cenace” en van een lid der inquisitie, Silvio Antoniano, leerling van Philippus da Neri, den toekomstigen kardinaal onder Sixtus V, een man van zeer strenge zeden, maar bekrachtigd van geest. Tasso vreesde bovendien, dat ook de inquisiteur van Bologna bezwaar tegen zijn werk zou kunnen maken en verzocht ook hem, het gedicht uit een Rooms-Katholiek oogpunt te onderzoeken. De vrees voor de inquisitie maakte zich zoo van Tasso meester, dat hij er zelfs niet zeker van was of de goden der Oudheid, zooals Mars en Jupiter, wel in het gedicht mochten worden genoemd. Hij herinnerde zich echter, dat Dante in zijn „Paradijs” wel over Jupiter had gesproken: dit stelde hem gerust, want hij zou het voorbeeld van den grooten dichter tot zijn verdediging kunnen aanvoeren. Tasso's angst was overigens niet geheel van grond ontbloot, want in de pauselijke residentie heerschte destijds Gregorius XIII en naast hem stond Antoniano, een zeer invloedrijk en gevreesd inquisiteur. Deze vond dan ook

het gedicht zeer gevaarlijk en in strijd met den geest des tijds, en beweerde, dat het in Rome geen opgang zou maken. Om zijn gewillendheid tegenover den makker van zulk een groot werk te toonen — hij was zelf dichter en schreef stichtelijke verzen — besloot Antoniano het manuscript niet te laten vernietigen, maar hij stelde voor, dat Tasso het zou omwerken tot een „rein”, religieus gedicht, dat niet zoo zeer voor de maatschappij als wel voor monniken en nonnen geschikt zou zijn, „desiderarebbe che'l poema fosse letto non tanto da cavalieri quanto da religiosi e da monache”. Hij wenschte bovendien, dat het manuscript, voor het ter perse ging, door eene ernstige non gecensureerd zou worden, maar tot dit uiterste

is het niet gekomen. ☒ De dichter, door Antoniano's critiek reeds tot wanhoop gebracht, moest ook nog de aanmerkingen verduren van den pedanten Sperno over den bouw van het gedicht en over de volgens dezen verkeerd aangewende regels der dichtkunst. Het gevolg was, dat hij aan vervolgingswaan ging lijden, iedereen ging wantrouwen en overal vijanden zag, die het verschijnen van zijn werk wilden beletten of althans wilden verhinderen, dat het ongewijzigd door pedanten en inquisiteurs, dus ongehavend en in al zijn dichtsterke schoonheid uitgegeven zou worden. ☒ Deze geestestoestand greep hem zoo aan, dat hij in Juli 1575 ernstig ziek werd en vooral door hevige hoofdpijn werd gekweld, zoodat hij buiten staat was om den hertog naar diens buitenverblijf te volgen. Toen hij weer eenigszins hersteld was, las hij zijn gedicht aan hertogin Lucrezia voor. Maar de beterschap hield niet aan, weldra kreeg hij waanbeelden, verbeelde zich door demonen vervolgd te worden en ging magie en astrologie studeeren. Hij schreef zelfs een dialoog, „Messaggio”, over de demonologie, waarin hij langs filosofischen weg het bestaan van goddelijke afgezanten trachtte te bewijzen, eene onderstelling waaraan ook geleerden als Ficino, Patrizzi en Pico della Mirandola geloofden. Zijn hart trok naar Rome, waar hij Antoniano wilde raadplegen en trachten de censuur van zijn werk bespoedigd te krijgen.

(Wordt vervolgd)

Ontvangen uitgaven

☐ Bij J. B. Wolters, Groningen—Den Haag, 1929 verschenen in de Serie Handleiding bij het onderwijs aan Land- en Tuinbouwkursussen een 4e druk van Vijanden van Landbouwgewassen en een 15e druk van Bemestingsleer, beide door J. Kok.

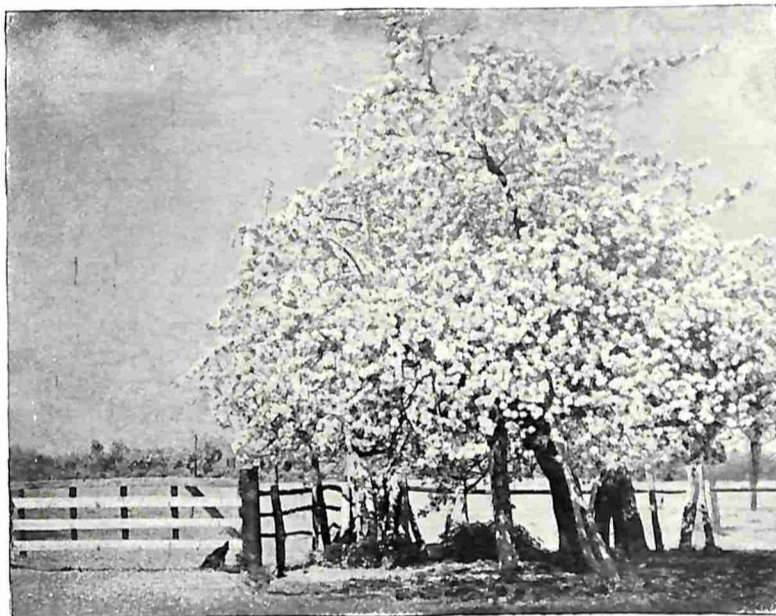

Foto Georg Haechel

LENTEWHEELDE